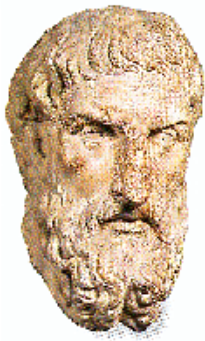

L'EPICUREISME

BIOGRAFIA D'EPICUR

(341 a.C.–270 a.C.). Va néixer a la illa de Samos, educat pel seu pare que era mestre, i per varis filòsofs. Als 18 anys es va traslladar a Atenes per complir el servei militar. Després d'una breu estada, en el 322, es va reunir amb el seu pare a Colofon, on va començar a ensenyar. Sobre el 311, Epicur va fundar una escola filosòfica a Mitilene, en la illa de Lesbos, i dos o tres anys després va ser director d'una escola a Lampsaco (avui, Lâpseki, Turquia). Quan va tornar a Atenes en el 306, es va instal·lar allà i va ensenyar les seves doctrines a un grup de seguidors. Com les classes es feien en el pati de casa d'Epicur, els seus seguidors van ser coneguts com els filòsofs del jardí. Tan les dones com els homes anaven aquest lloc, aquesta circumstància va provocar moltes calumnies sobre les activitats que allà hi havien. Estudiants de tota Grècia i Àsia Menor van acudir per incorporar-se a l'escola d'Epicur, atrets pel seu caràcter i la seva intel·ligència.

Epicur va ser un autor prolífic. Segons el que es recerca de la seva vida va referir l'historiador i biògraf del segle III d.C. Diógenes Laertes, quan va morir, va deixar 300 manuscrits, incloent 37 tractats sobre física i nombroses obres sobre l'amor, la justícia, els deus i altres temes. Dels seus escrits, només s'han conservat tres cartes i alguns fragments breus, inclosos en la biografia de Diógenes Laertes.

Escultura d'Epicur

L'EPICUREISME

LA SEVA DOCTRINA

Sòcrates estava interessat en com els homes podien viure una vida feliç. Un alumne seu (Aristipo) pensava que la meta de la vida era aconseguir el màxim de plaer sensual: el millor bé és el desig i el pitjor mal el dolor. Així va desenvolupar un art de viure que consistia en evitar tota mena de dolor.

Epicur va fundar l'any 300 a.c. una escola filosòfica a Atenes on va desenvolupar l'ètica del plaer d'Aristipo combinada amb la teoria atomista de Demòcrit. Segons Epicur tot ésser per naturalesa cerca el plaer i evita el dolor.

Què agafa de l'ètica del plaer?

- Segons Epicur era important que el resultat plaent d'una acció fos avaluat sempre amb els seus possibles efectes secundaris. Ex.: si ens agrada molt la xocolata, ens gastem tots els estalvis comprant-ne i ens la mengem tota de cop; tindrem un gran mal de panxa (efecte secundari).
- Un resultat plaent de curta durada ha d'avaluar-se enfront la possibilitat d'un plaer més gran o intens a

una llarga durada. Ex.: Si decideixes no comprar xocolata en tot un any per estalviar i fer aquell viatge que tant et ve de gust.

- No esta d'acord amb Aristipo. El plaer no té perquè ser sensual (menjar xocolata) també pertanyen a aquesta categoria valors com l'amistat, l'art etc. Condicions prèvies per poder gaudir de la vida eren els vells ideals grecs (autodomini, moderació i pau) ja que cal frenar el desig. D'aquesta manera la calma ens ajudarà a suportar el dolor.

L'EPICUREISME

Què agafa de la teoria atomista de Demòcrit?

L'univers està format d'àtoms i de buit (sense ell les coses no tindrien espai on ser). Cada àtom té un pes específic diferent i en virtut del seu pes són en constant moviment de caiguda. Però com diu Aristòtil la velocitat dels cossos en el buit és la mateixa, llavors si van a una velocitat idèntica no toparan i llavors no es pot explicar la formació del món. Epicur introdueix un

factor nou (clinamen), una desviació espontània dels àtoms de la seva direcció vertical.

L'ànima humana està formada per àtoms i consta de part racional i una irracional (la vida). A partir d'aquesta interpretació mecanicista es conjuren els temors que procedeixen de la religió:

- La por en els déus: Com la creació de l'univers s'explica per mitjà del xoc entre els àtoms, els déus encara que existeixin no han creat el món (etern i perdurable) ni tampoc poden intervenir-hi. Les accions de la naturalesa s'expliquen per causes mecàniques i no per forces externes.
- La por a la mort: Temen la mort perquè la religió ensenya que les faltes comeses a la terra tindran el seu càstig en el més enllà. Però com sabem que l'ànima, formada d'àtoms, desapareixerà igual que el cos perquè sense ell no pot existir, no hem de témer la mort perquè no és un mal ni un bé; mentre existim, la mort no hi és; quan la mort és, nosaltres ja no som.
- Por a la fatalitat: Segons la religió el futur està predeterminat, els successos futurs estan encadenats per una necessitat. Però si els àtoms tenen un moviment espontani que els desvia de la seva trajectòria, en aquest món res no és necessari i sense necessitat no hi ha fatalitat.

Segons Epicur la filosofia es limita a l'estudi d'unes normes mínimes per mitjà de les quals es pugui establir un criteri de veritat. L'únic criteri de veritat és

L'EPICUREISME

L'evidència sensible que es fonamenta en impressions i sentiments. Ara bé si totes les percepcions sensibles són per definició evidents, com s'expliquen els errades?. L'errada no prové mai de la sensació perquè aquestes sempre diuen la veritat. Per saber si una opinió és vertadera o falsa s'ha de confirmar mitjançant repetides sensacions:

- Criteri dels sentits: Jutgem vertaderes totes les impressions.
- Criteri de les presumpcions: Tenim com a certes les imatges de les sensacions.
- Criteri dels sentiments: Sabem què hem d'escollir i què evitar.

Així doncs, l'error és sempre causat pel judici.

La concepció física de Epicur es fonamenta en els tres principis següents: a) *res pot néixer del no res*; b) *res pot reduir-se a res*; c) *el Tot (l' Univers) sempre ha estat tal i com ara és i sempre serà de la mateixa manera*.

Els seus postulats

Les idees d'Epicur respecte la vida, els deus i la manera de ser feliç , poden resumir-se en els següents postulats:

- La mort no és res per nosaltres, una vegada que el cos i el cervell és converteixen en pols i cendres, no hi ha sentiments ni pensament, i el que no té sentiment o pensament no és res per a nosaltres.
- El màxim en el plaer és estar lliure de tot dolor o molèstia, tant en el cos com en la ment. Quan aquest plaer esta present, tot el dolor esta absent.
- Les enfermetats que provoquen molt dolor duren poc temps, després d'això un esta lliure. Les enfermetats molt doloroses atenuants, poder durar molt temps però es possible viure de tal forma que els plaers de la vida superin amb llarguesa les molèsties. En ambdós casos, el dolor no és una cosa que hom ha de témer.

L'EPICUREISME

- És impossible ser feliç sense ser savi, honorable i honest, i és impossible ser savi, honorable i honest sense ser feliç. La felicitat és tan dependent

de la pràctica de la saviesa , l'honor i l'honestedat que ser negligent amb només un d'aquests valors, conduirà irremeiablement a problemes i lamentacions en la vida.

- No hi ha plaer que sigui dolent en sí mateix. El que és dolent són les desagradables conseqüències que poden resultar si no s'usa el cap quan es decideix quins plaers seguir i quins evitar.
- Si tots els plaers estiguessin i afectessin a tot el cos i no només a una o dues parts, no hi hauria diferencia entre un plaer o un altre; tots ells serien igualment desitjables.
- Si les coses que provoquen plaer als homes i dones llicenciosos els llibertés de tenir ments pertorbades, és a dir, si una vida els llibertés del temor a Déu, el temor a la mort i el temor al dolor, si ensenyessin com fer servir racionalment els seus desitjos, no veuríem res de dolent en aquests homes i dones; ells haurien arribat al cim del plaer i estarien lliures de tot sofriment corporal i mental, que es el principi i el fi de tot el mal.
- No hi ha raó per lluitar molt per obtenir seguretat física i mental davant aquells que poden fer mal, si la nostra pau mental pot ser fàcilment atacada i destruïda per temors i ansietats.
- Entén que la verdadera riquesa és tenir el que realment es necessita per una vida feliç i t'adonarás de la facilitat que hi ha per realitzar-la completament; es creu erradament, que la riquesa consisteix en posseir tot el que una persona pugui imaginar i somiar i no hi haurà mai un terme per els afanys i suors.
- Un entendiment racional de la felicitat esclareix el fet de que el cim del plaer es troba aquí i ara en aquesta vida i no pot ser superada , ni encara que algú pogués viure per sempre.
- L'individu que aprèn quins són els límits naturals del plaer, sap quant de poc es requereix vertaderament per satisfer les seves necessitats i tenir

L'EPICUREISME

una vida feliç i com de fàcil és obtenir-la. Per tant, és innecessari perdre temps lluitant.

- Si donem la mateixa autoritat a la imaginació i als nostres sentiments interns que el que donem al que sabem i hem experimentar, mai estarem completament segurs respecte a res.

BIBLIOGRAFÍA

- Bryan Magee, Historia de la filosofía, Blume, Barcelona, 19992

- Vía Internet
- Varis autors, Enciclopèdia Carriogio, Editorial Carrogio, Barcelona, 2000.

19

6

